

Expunere de motive

1. Sugestiile privind modificarea Legii profesiei de arhitect urmăresc un scop bivalent constând

(i) pe de o parte, în optimizarea formei actului normativ, atât prin reorganizare succesiunii textelor de lege astfel încât fiecare articol să se circumscrie în mod logic capitolului și secțiunii din care face parte, cât și prin actualizarea dispozițiilor acelor texte de lege a căror redactare inițială privește situații particulare la momentul intrării lor în vigoare, și care fie și-au epuizat sau și-au consolidat efectele în timp, fie au devenit inaplicabile.

(ii) pe de altă parte, în consolidarea caracterului independent și autonom al profesiei de arhitect, ca profesie liberală, privit ca o premisă indispensabilă a asigurării unor standarde ridicate de calitate a serviciilor profesionale în acest domeniu extrem de important pentru societate.

2. Din perspectiva dezideratului consolidării caracterului independent și autonom al profesiei de arhitect, un prim palier se dorește a fi clarificarea modului de organizare și funcționare a formelor de exercitare a dreptului de semnătură, ca prerogativă principală a profesiei de arhitect, în deplină conformitate cu cerințele și criteriile specifice profesiilor liberale, astfel cum sunt expuse cu caracter de principiu în Avizul Comitetului Economic și Social European 2014/C 226/02 pe tema "Rolul și viitorul profesiilor liberale în societatea civilă europeană a anului 2020" (aviz din proprie inițiativă) ("Avizul CESE privind profesiile liberale")¹.

În acest scop, este necesară modificarea dispozițiilor Legii profesiei de arhitect pentru a reflecta propunerile expuse în cele ce urmează.

2.1. Se propune ca noul text de lege să identifice în mod neechivoc și limitativ formele de exercitare a dreptului de semnătură disponibile arhitecților ca

---

¹ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 226 din 16.07.2014.

(i) forme individuale, respectiv birouri individuale de arhitectură, și

(ii) forme asociative, respectiv societăți de arhitectură,

în mod similar cu formele de organizare și exercitare a altor profesii liberale în România.

2.2. Societățile de arhitectură se organizează și funcționează ca societăți cu personalitate juridică cu scop lucrativ

(i) atât pentru a facilita constituirea și funcționarea formelor asociative de exercitare a dreptului de semnătură prin raportare la un cadru normativ deja existent (Legea societăților nr. 31/1990, republicată),

(ii) cât și pentru a minimiza impactul logistic al modificării textului de lege prin păstrarea uneia din formele de exercitare a dreptului de semnătură deja uzitate în mod frecvent în cadrul activității profesionale.

2.3. Conform prevederilor secțiunilor 6.8. și 6.9. din Avizul CESE privind profesiile liberale,

(i) posibilitatea de asociere ar putea fi limitată în cazul anumitor profesii liberale, inclusiv prin excluderea dreptului de participare cu capital a unor terțe persoane, ca modalitate de a evita ca exercitarea respectivei profesii liberale să fie ghidată de obiective strict economice

(ii) ar putea fi limitată cooptarea în cadrul unei cooperări liber-profesioniste a unor persoane aparținând altor profesii ca măsură pentru ca angajamentele din cadrul respectivei cooperări liber-profesioniste să nu aducă atingere drepturilor clienților, în particular în cazul în care respectiva profesie liberală este reglementată pe baza unor principii deontologice abstracte (*"principles-based regulation"*) de care nu sunt ținute și persoanele care nu aparțin respectivei profesii.

2.4. Având în vedere rațiunile expuse mai sus, se propune ca

(i) obiectul de activitate al societăților de arhitectură să fie exclusiv activitățile de arhitectură și activitățile conexe arhitecturii, astfel cum sunt identificate în cuprinsul Legii profesiei de arhitect,

(ii) iar asociați ai societăților de arhitectură să fie exclusiv arhitecți cu drept de semnătură.

În acest mod se asigură independența profesiei de arhitect în exercitarea dreptului de semnătură în acord cu interesul public și cu exigențele profesionale, după cum impun chiar dispozițiile Legii profesiei de arhitect (art. 21 lit. f. în forma actuală a acestui act normativ) fără a fi supus unor constrângeri juridice sau economice extra-profesionale prin intermediul mecanismelor de funcționare sau de luare a deciziilor în cadrul unor societăți cu scop lucrativ care au asociați sau activități în afara profesiei.

2.5. În dimensionarea impactului acestor propuneri de modificare a fost avută în vedere necesitatea respectării caracterului proporțional și nediscriminatoriu al cerințelor în materie de exercitare a profesiei în cadrul indicatorului de restricționare în domeniul reglementării serviciilor profesionale analizat prin Comunicarea COM/2016/820 din 10.01.2017 a Comisiei Europene privind recomandările de reformă în domeniul serviciilor profesionale (secțiunile I.4 și II.1) ("Comunicarea CE COM/2016/820") și prin Comunicarea COM/2021/325 din 15.07.2021 a Comisiei Europene privind evaluare și actualizarea recomandărilor de reformă din 2017 din domeniul reglementării serviciilor profesionale (secțiunea II.1) ("Comunicarea CE COM/2021/325").

2.6. Din această perspectivă, în cadrul modificării propuse:

(i) se reglementează în mod exclusiv doar formele în care se exercită dreptul de semnătură, ca parte a activității profesionale a arhitectului, fără ca acestea să condiționeze sau să limiteze accesul în profesie, recunoașterea titlului de arhitect sau a calificării profesionale, exercitarea celorlalte activități profesionale ale arhitectului;

(ii) nu se impun restricții cu privire la forma societății cu personalitate juridică în care se poate organiza și funcționa o societate de arhitectură;

(iii) deși calitatea de asociat în cadrul societății de arhitectură este rezervată profesioniștilor, este permis în mod expres formelor

de exercitare a dreptului de semnătură să angajeze sau să colaboreze în mod liber cu alți profesioniști, specialiști sau experți;

(iv) se permite în mod expres arhitectului să opteze pentru forma de exercitare a dreptului de semnătură și să o schimbe în orice moment, la libera sa alegere;

2.7. Având în vedere cele de mai sus, modificările propuse cu privire la reglementarea organizării și funcționării formelor de exercitare a dreptului de semnătură nu au un caracter disproporționat și sunt justificate în scopul de a asigura independența profesiei de arhitect, ca profesie liberală reglementată, precum și respectarea normelor de deontologie (conduită și etică) profesională în cadrul profesiei, în conformitate cu dispozițiile art. 15 alin. (2) lit. (b) și (c)², respectiv art. 25 alin. (1) teza 2 lit. a)³ din Directiva 2006/123/CE din 12.12.2006 a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciile în cadrul pieței interne⁴ ("Directiva Servicii" sau "Directiva").

2.7.1. Astfel, în conformitate cu paragraful (9) din preambulul Directivei Servicii, această directivă "*nu se aplică unor norme precum (...) **normele privind amenajarea sau dezvoltarea teritoriului, amenajarea urbană și rurală, standarde privind construcțiile (...) care nu reglementează sau nu afectează în mod specific activitatea de servicii, dar trebuie să fie respectate de către prestatori în desfășurarea activității lor economice (...)***".

---

² Articolul 15 **Cerințe care trebuie evaluate**

(...) (2) Statele membre evaluează dacă sistemul lor juridic condiționează accesul la o activitate de servicii sau exercitarea acesteia de oricare dintre următoarele cerințe nediscriminatorii:

(...) (b) obligația unui prestator de a adopta o formă juridică specifică

(c) cerințe referitoare la deținerea capitalului unei societăți

³ Articolul 25 **Activități multidisciplinare**

(1) Statele membre asigură că prestatorii nu sunt supuși unor cerințe care îi obligă să exercite o anumită activitate specifică în mod exclusiv, sau care limitează exercitarea în comun sau în parteneriate de activități diferite.

Cu toate acestea, **următorii prestatori pot fi supuși unor astfel de cerințe:**

(a) **profesiile reglementate**, în măsura în care este justificat pentru a garanta respectarea normelor care reglementează etica și conduita profesională, care variază în funcție de specificul fiecărei profesii, și în măsura în care este necesar pentru a asigura independența și imparțialitatea acestora.

⁴ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 226 din 16.07.2014.

2.7.2. Conform paragrafului (33) din preambulul Directivei Servicii, serviciile reglementate de această directivă *"cuprind și servicii prestate atât întreprinderilor, cât și consumatorilor, cum ar fi (...) serviciile de construcții, inclusiv serviciile prestate de arhitecți (...)"*.

2.7.3. Potrivit paragrafului (37) din preambulul Directivei Servicii, *"în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție⁵ (...) conceptul de stabilire implică exercitarea efectivă a unei activități economice printr-o instalare stabilă și pe o perioadă nedeterminată."*

2.7.4. Conform paragrafului (38) din preambulul Directivei Servicii, *"Conceptul de persoană juridică (...) le dă operatorilor libertatea de a alege forma juridică pe care ei o consideră potrivită pentru a-și desfășura activitatea."*

2.7.5. În conformitate cu paragraful 40 din preambulul Directivei Servicii, conceptul de *"motive imperative de interes general"*, astfel cum este recunoscut în jurisprudența Curții de Justiție, *"cuprinde, cel puțin următoarele justificări: ordinea publică, siguranța publică și sănătatea publică (...), protecția mediului și mediului urban, inclusiv amenajarea teritoriului (...)"*.

2.7.6. Având în vedere de mai sus, activitatea profesională a arhitectului este subsumată unui domeniu (protecția mediului urban și amenajarea teritoriului) care constituie un motiv imperativ de interes general în înțelesul Directivei Servicii, fiind astfel de natură să justifice instituirea unor cerințe de reglementare specifice pentru exercitarea acestei profesii liberale în sensul analizat prin Comunicarea CE COM/2021/325 (secțiunea I).

2.7.7. Cerințele de reglementare specifice propuse cu privire la organizarea și funcționarea formelor de exercitare a dreptului de semnătură nu se încadrează în categoria cerințelor interzise reglementate de art. 14 din Directiva Servicii.

2.7.8. Dimpotrivă, propunerea de modificare a textului de lege instituie cerințe nediscriminatorii permise, în sensul prevăzut de art.

---

⁵ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, partea VI, titlul I, capitolul I, secțiunea 5, art. 251 și urm. din TFUE

15 alin. (2) lit. (b) și (c) din Directiva Servicii, justificate de un motiv imperativ de interes general expres recunoscut ca atare în preambulul Directivei și care îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 15 alin. (3) lit. (a) – (c)⁶ din Directiva Servicii.

2.7.9. În acest sens, propunerile de modificare a reglementării modului de organizare și funcționare a exercitării dreptului de semnătură al arhitectului

(i) nu sunt discriminatorii, întrucât nu condiționează exercitarea dreptului de semnătură în funcție de cetățenie sau de o anumită formă a societății de arhitectură cu personalitate juridică;

(ii) sunt necesare, întrucât instituirea unor cerințe specifice de reglementare a exercitării dreptului de semnătură este justificată și absolut necesară pentru a opri și a remedia consecințele grave generate de reducerea calității serviciilor profesionale pe fondul deprofesionalizării în domeniul arhitecturii (subsumat unui motiv imperativ de interes general recunoscut de Directiva Servicii) cauzate de supradimensionarea măsurii în care operatorii economici din afara profesiei pot influența deciziile profesionale ale arhitectului.

(iii) sunt proporționale, întrucât,

- având în vedere depozitiile legale aplicabile conform cărora forul ultim de decizie al unei societăți cu personalitate juridică (constituită conform Legii nr. 31/1990 a societăților, republicată) este adunarea generală a asociaților care poate lua orice decizii privind activitatea societății;

---

⁶ **Articolul 15 Cerințe care trebuie evaluate**

(...) (3) Statele membre verifică dacă cerințele menționate la alineatul (2) îndeplinesc următoarele condiții:

(a) **nediscriminare:** cerințele nu trebuie să fie direct sau indirect discriminatorii în funcție de cetățenie sau naționalitate sau, în ceea ce privește societățile, în funcție de situarea sediului social;

(b) **necesitate:** cerințele trebuie să fie justificate printr-un motiv imperativ de interes general;

(c) **proporționalitate:** cerințele trebuie să fie adecvate pentru a garanta îndeplinirea obiectivului urmărit; acestea nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit și nu trebuie să fie posibilă înlocuirea acestor cerințe cu alte măsuri mai puțin restrictive care permit atingerea aceluiași rezultat.

- ca atare, acceptarea unor asociații din afara profesiei în cadrul societăților de arhitectură generează un risc semnificativ privind afectarea independenței și obiectivității deciziilor profesionale, în condițiile în care chiar și poziția de asociat minoritar poate conferi mecanisme sau căi privind influențarea modului în care sunt luate sau puse în aplicare deciziile adunării asociațiilor privind activitatea societății;

2.7.10. Având în vedere cele de mai sus, propunerea privind modul de reglementare și funcționare a formelor de exercitare a dreptului de semnătură nu instituie restricții disproporționate în ceea ce privește libertatea de stabilire sau condițiile de înființare a unor agenții, sucursale sau filiale pe teritoriul României, în sensul art. 50 alin. (2) lit. f) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată)⁷ ("TFUE").

2.8. De asemenea, se propune ca noul text de lege să reglementeze patrimoniul afectat activității profesionale a formei de exercitare a dreptului de semnătură pentru a separa bunurile destinate desfășurării activității profesionale de bunurile personale ale arhitectului și pentru a evita o expunere arbitrară și nejustificată a bunurilor care aparțin persoanei arhitectului la eventualele riscuri patrimoniale care pot deriva din desfășurarea activității profesionale.

2.9. Pe de altă parte, pentru a consolida responsabilitatea deciziei profesionale și o răspundere profesională efectivă, se propune ca noul text de lege să reglementeze obligația formelor de exercitare a dreptului de semnătură de a încheia o asigurare profesională generală care să acopere activitatea profesională a tuturor arhitecților care activează, în calitate de asociați sau salariați, în cadrul respectivei forme de exercitare a dreptului de semnătură. Această asigurare profesională generală nu exclude încheierea de către formele de exercitare a dreptului de semnătură a unor asigurări profesionale speciale cu privire la anumite proiecte în funcție de solicitarea clienților.

---

⁷ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 326/47 din 26.10.2012

2.10. Un al doilea palier în consolidarea caracterului independent și autonom al profesiei de arhitect se dorește a fi clarificarea rolului și atribuțiilor Ordinului Arhitecților din România, ca organizație profesională specifică unei profesii liberale reglementate.

Se dorește ca noul text de lege să clarifice

(i) atribuțiile Ordinului Arhitecților din România, atât în cadrul profesiei, cât și în reprezentarea și promovarea intereselor profesiei în raporturile cu alte profesii, cu partenerii economici sau sociale sau cu autoritățile publice;

(ii) ierarhia, modul de organizare și funcționare, precum și atribuțiile fiecăruia dintre forurile de conducere ale Ordinului Arhitecților din România în scopul asigurării unei libertăți de decizie rezonabile cu privire la instituirea normelor interne ale profesiei, precum și a unui grad de flexibilitate suficient în adaptarea periodică a acestor norme în funcție de evoluția circumstanțelor în care se desfășoară activitatea profesională.

(iii) prerogativa și marja de apreciere a forurilor competente ale Ordinului Arhitecților din România, ca organizație profesională, privind cercetarea, constatarea și sancționarea eventualelor abateri disciplinare în cadrul activității profesionale, în funcție de gravitatea și circumstanțele concrete ale respectivelor fapte prin raportare la exigențele profesiei.